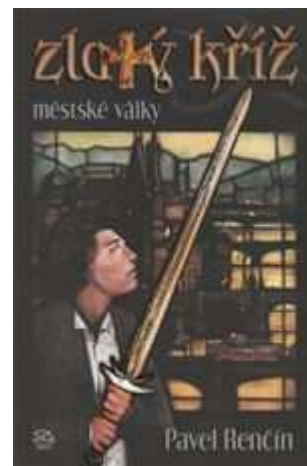

RECENZE: Pavel Renčín, Zlatý kříž

2. ledna 2009 | 0:05

Neil Gaiman je jenom jeden. To je nepopíratelné. My Češi máme ovšem při čekání na jeho další knihy velkou výhodu. Ne snad úplně nenápadného, ale přesto se dosud držícího – pro místy téměř nestravitelnou poetiku svých textů – na okraji čtenářského zájmu autora, který přichází, aby zatřásl českou literární scénou. Jeho nový projekt, trilogie Městské války, má výrazné ambice tohoto spisovatele katapultovat před světla reflektorů (těch pomyslných, zosobňujících slávu, nikoli reflektorů nákladního auta, řízeného zklamaným fanouškem).

Proč začínám recenzi zmínkou o Gaimanovi, se čtenáři ozřejmí, hned jak otevře Zlatý kříž a začte se. Vzápětí radostně zavýskne, neboť jeho tajná přání byla vyslyšena a on drží v ruce Nikdykde 2. V jiném státě, leč se stejným hrdinou, stejným pohledem na město a stejnými prototypy postav, které se nerodí jen tak v ledajaké mysli. Aby bylo jasno, nic z toho rozhodně nemyslím jako výtku, protože typická gaimanovská fantasy je vzácná jak abstinent na vysoké škole, a dokáže-li ji někdo úspěšně napsat, zaslouží si minimálně uctivé poplácání po zádech.

"Kniha," ukázal Vašek na knížku, "Co čtete?"

"Jmenuje se to Nepohádka. Odehrává se to zároveň v našem světě i v pohádkové říši."

"Zajímavé." Vašek zkoumal barevný přebal.

"Ani ne," vzal mu ji z ruky Ziffernick a odložil knihu vedle pájky. "Našel jsem to ve stoce. Používám ji k lisování kanálních řas."

Pavel Renčín, Zlatý kříž, str. 149

Zhruba v třetině románu se ale autor přestává skrývat za cizí koncepcce a místo na Gaimana se začíná odkazovat sám na sebe. Konkrétně na svůj první román Nepohádka. Již v tom vytvořil styl, či lépe řečeno jakési univerzum, podle kterého Renčina vždycky bezpečně rozpoznáme. Neil Gaiman je bardem londýnských ulic, špinavých koutů, londýnského podzemí, jakožto i nebes. Pavel Renčín skládá píseň celé naší země a neomezuje se při tom ani prostorem, ani časem. Potkáte se u něj s městskými bohy, jejichž tepnami jsou smrtící dálnice jednadvacátého století, v družné pospolitosti s pravěkými tlupami, přežívajícími stále v údolí řeky Svatky (anebo aspoň ve snech zmožených cestovatelů).

Právě určitá tematicko-stylová rozkolísanost narušuje čtenářskou soustředěnost: příběh se přelévá z dvojčete Nikdykde vysoko do hor a opuštěné zimní přírody, vrhá se hluboko do pražských stok, aby pokračoval v tom, co Renčín započal svým on-line románem Labyrint, a prchá opět do lesů, tentokrát do údolí již zmíněné řeky. Všechny tyto části jsou skvěle napsány, ale komplexnost požitku bere za své. Vzápětí ovšem můžu autora velmi jednoduše ospravedlnit, vztáhnu-li ruce

opět na Gaimana, který se se svým Nikdykde mohl celou dobu držet na malé londýnské ploše díky omezenému rozsahu vyprávění. Renčín pro nás chystá už titulem avizované *Městské války*, příběh, v němž bude do zmatku vržena celá republika a bytosti, o nichž jsme netušili, že mezi námi žijí, se střetnou, aby ochránily naše domovy. Pro takový velkolepý plán musí samozřejmě první díl rozhodit sítě. Zde je na místě si povzdechnout, jak obtížné je recenzovat první díl plánované trilogie, protože po přečtení celého díla se často radikálně změní pohled na jeho jednotlivé části.

Ještě jedno své tvrzení musím podepřít (či vyvrátit), a to ono s téměř nestravitelnou poetikou Renčínových textů. Je to vlastně taková "objektivizační" výmluva, neboť Pavlovu "báseň v próze", *Jméno korábu*, jsem hodnotil ještě výše než *Zlatý kříž*, který je přitom evidentním vrcholem jeho prozatímní autorské snahy. Jenže to (jak jsem si ověřil i na reakcích okolí) není styl, kterým by se zavděčil zrovna širokému publiku. To si samozřejmě Renčín moc dobře uvědomuje a počínaje *Labyrintem* přidal tolik akce a přímosti, až tím některým čtenářům málem způsobil infarkt a chvílemi balancoval až na hraně úplně jiného autorského stylu, na jaký jsme zvyklí např. u *Kulhána*, *Žambocha*, nebo *Procházky*. Svou poetiku pak použil jako záchrannou brzdu a pomocí ní vytvořil nový, zvláštní a svébytný poeticky-akční styl.

Pouliční lampa zaprskala a probudila se z denního spánku. Po ulici, kterou Vašek Vran klopýtal, rozlila mléčné světlo. Vyšplíchlo mu na polobotky a kalhoty s puky a parádní kravatu z hedvábí, co se teď nosí mezi těmi, kdo mají doma plazmu.

Pavel Renčín, Zlatý kříž, str. 9

Nutno spravedlivě podotknout, že si na tento styl Pavel zjevně teprve zvyká, a když začne básnit, zabere se do toho natolik, že se přestává kontrolovat. Ony poetické pasáže v knize pak najednou přes všechnu svoji krásu a vybroušenost působí především jako brzda příběhu, tím spíš, že ten se podobá závodnímu autu. Situace, kdy se autor ještě stále věnuje romantickým popisům podzimního listí, zatímco na jeho hrdinu útočí pekelný démon, tak způsobují téměř jakousi čtenářskou schizofrenii. Zdá se ale, že poměrně brzy příběh plně pohltil i svého tvůrce; jazyk je mu stále adekvátnější a děj se může rozletět ničím a nikým neomezován. V nastalé jízdě je čtenář surově ponořen pod hladinu, smýká vlnami a na konci vyplivnut k dotěrné otázce "Kdy bude sakra další díl?"

Vše, co se v předchozích odstavcích může zdát jako výtka, se dá samozřejmě při změně pohledu brát jako pochvala: Vzácný druh městské fantasy, na jaký jsme zvyklí jen od těch nejlepších. Bohatý jazyk, již tak typický, že po první větě neomylně poznáte autora. Příběh, který je od kořenů národních legend až po vrcholky moderní civilizace prostě *náš*. A nezapomenutelné postavy, ať už druid, který čaruje pomocí plechovek od Coca-Coly a slábne v přírodě, nebo kocour, který si vystačí i bez bot, zato se neobejde bez doutníku, ještě drsnější než *Banderas* ve *Shrekovi* a stejně znepokojující jako agent Cooper z *Twin Peaks*...

Troufám si zodpovědně tvrdit, že Pavel Renčín je s každým vydaným románem lepší a lepší, a rozhodně se nezdá, že by dosáhl svých limitů. Přeskočí-li tedy druhý díl *Městských válek* nastavenou laťku, je dost možné, že nám brzy bude hodnotící stupnice krátká.

Hodnocení: 80 %.

Městské války I - Zlatý kříž

Renčín, Pavel

Nakladatel: Argo

Obálka: Jiří Husák

Redakce: Jiří Popiolek, Milan Dorazil

Rok vydání: 2008

Počet stran: 260

Rozměr: 150 x 210

Provedení: hardback

Cena: 278 Kč

